

مفتا مفرم

زنگانی

حضرت جواد کلامه علیه السلام

آیت الله سید عبد البرزاق موسوی قمی

انتشارات آرام دل

مَقْتَبَةُ مَقْرَمَ

موضوع: زندگانی حضرت جواد (علیه السلام)

مولف: سید عبدالرزاق موسوی مقرر

مترجم: دکتر پرویز لولاور

ناشر: آرام دل

ناشر همکار: صیام

ناظر چاپ: قاسم باقری

تیراژ: ۳۰۰۰ جلد

نوبت و تاریخ چاپ: اول - ۸۹

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۱۹۹-۱۱۹-۹

صفحه آرائی: کمیل حیدری

قیمت: ۲۵۰۰ تومان

مقرر، عبدالرزاق، ۱۸۹۸ - ۱۹۷۱ م، الامام الجواد علیه السلام، فارسی، زندگانی حضرت جواد علیه السلام /
مولف عبدالرزاق مقرر؛ مترجم پرویز لولاور، تهران: آرام دل: صیام، ۱۳۸۹، ۹-۱۱۹-۱۹۹-۹۶۴-۹۷۸، فیا
، کتابنامه به صورت زیرنویس، نگامی گذرا بر زندگانی امام جواد علیه السلام، محمد بن علی (ع)، امام نهم،
۱۹۵ - ۲۲۰ ق. - سرگذشتنامه، لولاور، پرویز، ۱۳۳۲، ۷/۴۸BP، ۱۳۸۹، ۸۰۴/۷، ۲۹۷/۹۵۸۲، ۸۹۲۴۶۰۲

مرکز بخش:

تهران - میدان انقلاب - خ کارگر جنوبی - شهدای ژاندارمری

پاساژ ناشران و کتابفروشان کوثر - طبقه اول - پلاک ۷. تلفن: ۶۶۹۷۱۶۹۷

www.aramedel.ir

مقدمه‌ی مترجم

سلام بر آدم... و ابراهیم... و موسی و عیسی، سلام و صلوات خدای تعالی بر آخرین و برترین پیام آوران حضرت محمد ﷺ سلام و درود خدای تعالی بر اوصیا و جانشینان پاک آن حضرت از امیرمؤمنان ﷺ تا حضرت مهدی موعود ﷺ و دخت گرانقدرش حضرت فاطمه ﷺ.

سلام و درود بر خاندان رسالت و طهارت، اهل بیت وحی و رحمت، خاندان مخاطب «لولاک...» حجتها و اُمناء و معادن حکمت و علم خداوند. سلام بر آفریده شدگان از نور عظمت خداوند که کمالاتشان بی انتها، منزلتشان بیکران و محامدشان بی پایان است. سلام بر خاندان کرامت و جود، محبت و لطف، راهنمایان راه حق و سعادت که ریشه و شاخه و مبدأ و منتهای خیر و نیکی هستند. سلام بر سرافرازان عالم هستی. و براستی اعتراف داریم که:

لا احصى ثنائکم ولا ابلغ من المدح کنهکم ولا من الوصف قدرکم.

سلام خدا بر آنانکه اطاعتشان اطاعت خدای تعالی و موجب رضایت اوست که:

من اطاع الرسول فقد اطاع الله.

و انما ولیکم الله و رسوله والذین آمنوا الذین یقیمون الصلوة و یؤتون الزکوة و هم را کعون.

اما هزاران افسوس و آه، که علیرغم آنهمه کرامتها و گذشتها، تلاشها و خیر خواهیهای پدرانها، فرمان خدا و رسولش ﷺ، یک روز در پی خانه نشین و منزوی ساختن امیرمؤمنان ﷺ و به آتش کشیدن درب خانه‌ی دخت گرامی پیامبر ﷺ... کربلا و عاشورا و آنهمه جنایت... و روز دگر به منظور کشتار علویان، از روی مکر و حیل حضرت رضا ﷺ را به قبول ولایتعهدی مجبور کردند و روز بعد طاغوت زمان - لعنة الله علیه - بمنظور اجرای

مقاصد شوم و پلید خود مزورانه حضرت جواد الائمه علیه السلام را اجبار به پذیرفتن دامادی خود نمود تا شیعیان ساده اندیش که در اجتماع ظاهر می شوند به قتل برسند... و به شهادت رساندن خلفای خداوند... تا آنکه رفتار پست و وحشیانه انسانها زمینه ساز غیبت صغری و کبری گردید و خدای تعالی حجت و خلیفه‌ی خود را غائب ساخت و با ادامہ‌ی طغیان و عصیان، دوران غیبت طولانی شد که:

«غیبتہ منّا»

و به حق باید گفت:

سلام و درود خداوند بر خاندان صبر و استقامت، خاندان مصیبت‌ها و غمهای جانگداز، خاندان شهادت، سلام بر خاندان غربت و آوارگی، و مظلومیت‌های جانسوز تاریخ که به فرموده‌ی حجت و خلیفه‌ی خداوند حضرت امام محمد باقر علیه السلام:

جلت و عظمت المصیبة بک علینا و علی جمیع اهل الاسلام و جلت و عظمت مصیبتک فی السموات علی جمیع اهل السموات.

و هزاران لعن و نفرین ابدی بر دشمنانشان باد. و بدینگونه بود پاسخ و حشایه‌ی انسان به خاندان شرف و کرامت و این بود تاریخ تلخ و جگر سوز و پر درد خاندان رسالت، که انسان برای ابد باید شرم کند و داغ ننگ بر پیشانی داشته باشد، از دیدگان خود خون بیارد و فغان و ناله‌ی جانگداز از دل برکشد...

براستی باید گفت هر اندازه درباره‌ی این خاندان گفته و نوشته شود در مقایسه با دریای عظمت و کرامت و لطف آنان اندک و ناچیز است و قصور و کوتاهی ما را نمی تواند جبران کند و از غربت و مظلومیت آنان بکاهد که به گفته‌ی بزرگی، دنیا بسی تنگ است چرا که باید در قیامت مقامات و کمالات خاندان رسالت معرفی شود.

درباره‌ی حضرت ابو جعفر الجواد علیه السلام نظم و نثر بسیار کم گفته و نوشته شده و با توجه به آنکه در دوران حضرتش علیه السلام بازار ریا و نظاهر رونق بسزا داشته بر متبعان است که مطالعات و تحقیقات جامع و کاملی درباره‌ی زندگی آن حضرت علیه السلام بنمایند.

کتاب حاضر به اجمال گوشه‌هایی از زندگی آن حجت و خلیفه‌ی خدای تعالی را

ترسیم نموده، و با نوع بحثهایی که در آن آمده خود بایی از تحقیق و سؤال را برای خواننده‌ی محقق و علاقه‌مند می‌گشاید. امید است خدای تعالی توفیق پیروی از ائمه‌ی هدی علیهم‌السلام و استفاده از معارف و علوم آنان را به ما عطا فرماید.

خدای مهربان و فریادرس مظلومان را به قلبهای محزون و دلهای سوزناک یتیمان کربلا به اشک و آه کودکان معصوم عزیزان در بند اسارت، سوگند می‌دهیم آنچه از غیبت آن عزیز غائب از نظر باقی مانده به خاطر آن دل سوختگان ببخشاید.

خدای عزیز و مهربان را به انوار با عظمت الهی، پدران بزرگوار و مظلوم خورشید امامت، امام جواد علیه‌السلام مقام و منزلت، کرامت و شرافت و مظلومیت این امام عزیز سوگند می‌دهیم دلهای محزون و مغموم اهل بیت عصمت و طهارت علیهم‌السلام را با اذن ظهور آن امام حکیم و مقتدر، آن خسرو خوبان، آن کوبنده ستمگران و پایان بخش فساد و نکبت‌ها شاد و مسرور فرماید.

ولی مومنان، خدای کریم را به عزیزان بارگاهش، به شهیدان و فدائانش مخصوصاً به آن عزیزان جان برکف نبوا، و به پیام آوران مکتبشان، هدفشان، راه و رسمشان، سوگند می‌دهیم ما را در راه آنان که سراسر نور و کرامت است بدارد، و از اسارت نفس و شیطان باز دارد.

قلوب ما را مملو از معرفت و محبت و ولایت و علوم و معارف عزیزانش بفرماید. ما را در دنیا و آخرت مشمول عنایات و توجهات آن امام بزرگواری که هستی طفیل وجود اوست - حضرت جواد علیه‌السلام - قرار دهد.

کشور ما و تمام مومنان را در سایه لطف فرزند گرامی اش موعود جهان، خورشید علم و افتدار و حکمت، از تمام نابسامانی‌ها و فتنه‌ها و خطرات و شرّاشرار و دشمنان مصون و محفوظ بدارد.

آمین رب العالمین.

پرویز نولور

• زندگینامہ مولف

شرح حال مؤلف

علامه سید عبدالرزاق موسوی مَقَرَّم نجفی در سال ۱۳۱۶ هجری قمری در نجف اشرف، در خانواده‌ی علم و تقوی و سیادت زاده شد.^۱

نسب ایشان با ۲۳ واسطه به حضرت موسی بن جعفر علیه السلام می‌رسد.

جدّ مادری اش سید حسین؛ متوفی ۱۳۳۴. و دایی وی سید احمد؛ متوفی ۱۳۳۴. از علمای زمان خود بودند. و پدرش سید محمد؛ متوفی ۱۳۵۱. از کسانی بود که در مسجد کوفه بسیار اعتکاف می‌کردند. مادرش؛ متوفی ۱۳۷۰. نیز از زنان صالحه‌ی روزگار خود بود. علامه مَقَرَّم نزد جدّ خود سید حسین؛ متوفی ۱۳۳۴. و از اساتید و علمای بزرگوار زیر بهره‌ی علمی فراوان برد:

● شیخ محمد رضا آل کاشف الغطاء؛ متوفی ۱۳۶۶ ه.ق.

● سید محسن حکیم؛ متوفی ۱۳۹۰ ه.ق.

● آقا ضیاء الدین عراقی؛ متوفی ۱۳۶۱ ه.ق.

● سید ابوالحسن اصفهانی؛ متوفی ۱۳۶۵ ه.ق.

● میرزا محمد حسین نائینی؛ متوفی ۱۳۵۵ ه.ق.

● شیخ محمد جواد بلاغی؛ متوفی ۱۳۵۲ ه.ق.

● شیخ محمد حسین اصفهانی؛ متوفی ۱۳۶۱ ه.ق.

● شیخ عبدالرسول جواهری؛ متوفی ۱۳۸۹ ه.ق.

● شیخ حسین حلی،

● سید ابوالقاسم خوئی

از این میان، سه تن از اساتید او - شیخ محمد جواد بلاغی، شیخ محمد حسین

۱. مرحوم شیخ آغا بزرگ تهرانی در کتاب الذریعه، سال تولد ایشان را ۱۳۱۲ دانسته‌اند اما تاریخی که در متن آمده - به نقل از مقدمه‌ی سید محمد حسین مَقَرَّم فرزند مؤلف بر کتاب «مقتل الحسین علیه السلام» چاپ ۱۳۹۹ بیروت - دقیقتر است.

اصفهانى، و شيخ عبدالرسول جواهرى - ناثير بيشترى در روحيه‌ى علامه مفرم بجای گذاشتند.

علامه مفرم بيشتر عمر خود را به نوشتن سيره‌ى ائمه اطهار عليهم السلام، فرزندان و اصحاب ایشان صرف نمود، و محبت فراوان خود به خاندان وحى را بدین طريق نمايان ساخت.

در اينجا برخى آثار چاپ شده‌ى ایشان را نام می‌بريم:

(۱) زيد الشهيد.

(۲) مقتل الحسين عليه السلام. (در دست ترجمه است و توسط همين انتشارات به چاپ می‌رسد.)

(۳) الصديقة الزهراء عليها السلام. (انتشارات آرام دل - مترجم دكتور لولاور.)

(۴) السيدة السكينة عليها السلام. (انتشارات آرام دل - مترجم دكتور لولاور.)

(۵) على الاكبر عليه السلام. (انتشارات آرام دل - مترجم دكتور لولاور.)

(۶) الشهيد مسلم بن عقيل عليه السلام. (انتشارات آرام دل - مترجم دكتور لولاور.)

(۷) الامام الرضا عليه السلام. (به فارسى ترجمه شده و توسط همين انتشارات به چاپ می‌رسد.)

(۸) الامام الجواد عليه السلام (كتاب حاضر.)

(۹) الامام زين العابدين عليه السلام.

(۱۰) العباس بن على عليه السلام. (انتشارات آرام دل - مترجم دكتور لولاور.)

(۱۱) يوم الاربعين عند الحسين عليه السلام.

(۱۲) سراً لايمان فى الشهادة الثالثة فى الاذان. (تحقيقى درباره‌ى شهادت دادن به ولايت

اميرالمؤمنين عليه السلام در اذان).

(۱۳) المختارين عبيد التقي

(۱۴) المحاضرات فى الفقه الجعفرى.

كتب چاپ نشده ایشان:

(۱۵) المنفذ الاكبر محمد عليه السلام

(۱۶) الحسن بن على عليه السلام

(۱۷) عاشورا فى الاسلام

(۱۸) الاعياد فى الاسلام

- (۱۹) زينب العقيلةؓ
 - (۲۰) ميثم التمار
 - (۲۱) ابوذر الغفاری
 - (۲۲) عمار بن ياسر
 - (۲۳) نقل الاموات في الفقه الاسلامي
 - (۲۴) نقد التاريخ في المسائل الست
 - (۲۵) حلق اللحية
 - (۲۶) رباب الرسول
 - (۲۷) الكنى واللقاب
 - (۲۸) حاشية على كفاية الاصول
 - (۲۹) حاشية على المكاسب
 - (۳۰) نوادر الآثار
 - (۳۱) يوم الغدير
- يکي از نکات بارز تأليف وی، دقت نظر در بررسی روايات تاريخی و تسلط آشکار بر آن متون است.
- علامه مفرم، علاوه بر تأليف کتب فوق، با گروهی از دانشمندان نيمه‌ی دوم قرن گذشته‌ی نجف اشرف، که دست اندرکار احیای متون قدیمی شیعی بودند، همکاری و معاونت داشته، مقدّمات و تعليقات مفید و ارزشمندی بر این کتابها نوشته است. از جمله متونی که با همکاری ایشان به چاپ رسیده است، کتب زیر را می‌توان نام برد:
- (۱) دلائل الامامة، محمد بن جریر طبری امامی
 - (۲) امالی، شیخ مفید
 - (۳) خصائص الاثمهؓ، سید رضی.
 - (۴) الملاحم والفتن، سید علی بن طاووس
 - (۵) فرحة الغری، سید عبدالکریم بن طاووس
 - (۶) اثبات الوصیه، علی بن حسین مسعودی

(۷) الکشکول، سید حیدر آملی

(۸) بشارة المصطفی ﷺ لشعبة المرتضى ﷺ، عمادالدین طبری

(۹) الجمل، شیخ مفید

(۱۰) طرف من الانباء والمناقب، سید علی بن طاووس.

علامه مقرر، هر سال مجالس متعددی در روزهای موالید و وفیات معصومین ﷺ بر پا می‌کرد. بخشی از کتاب «نوادر الآثار» ایشان، شامل قصایدی است که وی در این مجالس ایراد کرده است.

در آثار چاپ شده‌ی ایشان نیز، اشعاری در توسل و تمسک به ذیل عنایات خاندان وحی ﷺ یافت می‌شود. از جمله این دو بیت خطاب به حضرت ابوالفضل ﷺ:

ابا الفضل یا نور عین الحسین و یا کافل الظعن یوم المسیر

اتعرض عنی و انت الجواد و کھف لمن بالحمی یستجیر

عمر سراسر خدمت و برکت و افتخار علامه سید عبدالرزاق مقرر در ۱۷ محرم الحرام ۱۳۹۱ هـ ق به پایان رسید.

شیخ احمد وائلی، در ضمن فصیده‌ای که در مرثیه‌ی ایشان سرود، این ماده‌ی تاریخ را ساخت.

«رَحَّتْ عبدالرزاق للرزاق» (۱۳۹۱)

رحمة الله عليه رحمة واسعة، والسلام عليه يوم ولد و يوم يموت و يوم يبعث حياً^۱.

۱. درباره‌ی زندگی و آثار ایشان مراجعه شود به:

الف - مقاله شیخ محمد هادی امینی در مجله العدل چاپ نجف شماره‌ی ۱۷ - مورخه ۱۴ شعبان ۱۳۹۱.

ب - مقدمه آیت الله مرعشی نجفی بر کتاب علی الاکبر ﷺ چاپ ۱۴۰۱ ق.

ج - معجم مؤلفی الشيعة، چاپ وزارت ارشاد، ص ۴۰۰.

د - الذريعة ۷/ ۱۱۹، ۱۲۱، ۱۲۳ و ۱۶۷/ ۱۷ و ۳۲/ ۲۲ و ۲۴/ ۲۵ و ۱۳۵.

هـ - مقدمه‌ی سید محمد حسین مقرر، فرزند مؤلف فقید، بر کتاب «مقتل الحسین ﷺ» چاپ ۱۳۹۹ بیروت.

مأخذ اخیر، مهمترین مأخذ ما، در نوشتن این مختصر بوده است.